

- Vit kunna ikki siga, at kanningin tók okkum á bóli. Sjálvi hava vit ikki tøl, men vit hava leingi havt varhugan av nógvum av tí, ið kemur fram í kanningin. Hendan kanningin staðfestir tað

- Loysnin er at leggja fokus á samstarv, samskipan og samskipti. Skjótul er settur á arbeiði at talgilda upplýsingar og veita hvørjum øðrum atgongd til hesar upplýsingar tvørturum landamørk. Tað boðar frá góðum og vónandi førir tað við sær, at føroyska sjúkrahúsverkið fær atgongd til viðkomandi upplýsingarnar í danska sjúkrahúsverkinum og umvent, sigur Durita Tausen.

Harumframt eftirlýsir Krabbameinsfelagið, at sjúklingasamskiparar verða settir í starv í Føroyum, ið skulu samskipa sjúklingagongdina hjá hvørjum einstøkum sjúklingi.

- Sjúklingasamskiparin verður

bindiliðið millum sjúklingin og skipanina. Hann er umboðið hjá sjúklinginum, og heldur skil á tingunum, samlar træðir, og er sjúklingurin í iva um svar ella annað, so kann sjúklingasamskiparin fáa fatur á røttu fólkunum ella kanna í skipanini og fáa svar. Tað ger, at sjúklingurin kennir seg í tryggum hondum, greiðir Jansy Gaardlykke frá.

Eitt sum tær vóna ein slikur sjúklingasamskipari kann hjálpa upp á, er kenslan hjá sjúklingum av, at tey eru slept upp á fjall, tá ið tey ikki vita hvønn tey skulu venda sær til.

- Tað sum vit javnan síggja, er at tá fólk eru komin aftur úr útlandum, og skulu halda fram við viðgerð

í Føroyum ella aðrastaðni, so hava summi kensluna av, at tey eru slept upp á fjall. Tey vita ikki hvønn tey skulu venda sær til, so tey ringja til okkara. Tá hjálpa vit teimum at fáa fatur á rætta viðkomandi, sigur Jansy Gaardlykke.

Heildartilgongd

Eitt annað átak, ið kann bota munandi um kunningina hjá sjúklingum, tá ið tey fáa staðfest krabbamein, er ein heildartilgongd fyri hvørt einstakt slag av krabbameini.

- Tað hevði gjørt, at sjúklingurin og starvsfólk vistu beinanvegin hvør ætlanin er frameftir, sigur Durita Tausen.

Føroyskir sjúklingar verða sum nú er partur av donsku heildartilgongdini, tá tey verða innløgð í Danmark, men tann tilgongdin endar, tá sjúklingurin kemur aftur til Føroyar.

- Ein føroyskur sjúklingur byrjar og endar vanliga í Føroyum. Tí ynskja vit eina heildartilgongd, ið kann fylgja allan vegin, sigur Durita Tausen.

Ein slik skipan hevði ført til, at sjúklingurin fekk eina ávís trygd fyri hvat fór at henda næstu tíðina.

- Tey fáa beinanvegin at vita hvør viðgerð bíðar og hvussu leingi viðgerðin ætlandi fer at taka. Tað kann vera, at tað er ávís biðitíð at koma í viðgerð, men tað er gott at

fáa at vita beinanvegin, at tað er ikki tað, at tey eru gloymd. Tað kann sissa sjúklingin, og er so okkurt, ið ikki riggar í tilgongdini, so er skjótt at fanga trupulleikan, sigur nevndarforkvinnan.

Tíðin er avgerandi

Løgtingið samtykti í farnu viku eitt uppskot til samtyktar um at innføra viðgerðartrygd í føroyska heilsuverkinum. Tað merkir at innan eitt ávíst tíðarskeið, so skulu allir persónar fáa viðgerð, um illgruni er um, at tey hava eina sjúku. Tað fegnast tey í Krabbameinsfelagnum um.

- Slik trygd er ikki sum nú er. Tíðin hevur so ræðuliga nógv at siga, tá sjúkan rakar. Fyri at útlitini skulu vera so góð sum gjørligt, er týðningarmikið, at koma í viðgerð skjótast gjørligt, sigur Durita Tausen.

Í kanningin verður eisini víst á, at ávís misnøgd er við skipanina við fylgjara. Sum nú er fáa 54 prosent av teimum sjúklingum, ið verða send av landinum, fylgjara við sær. Men kanningin visir, at sjúklingar meta talan er um eina so týðningarmikla tænastru, at 22 prosent av teimum, ið ikki fáa pengar játtaðar til ein fylgjarar, sjálvi rinda fyri ein. Tað er nakað, ið tey í Krabbameinsfelagnum vóna kann broytast.

- Sum felag halda vit, at øll skulu fáa tilboð at fáa fylgjara. Tað eru fleiri orsøkir til at tað er neyðugt, m.a. tí at man kann vera illa fyri av viðgerðini og at tað kann vera ótrúligt ringt at fata boðini, ið blíva søgd eftir og áðrenn viðgerðina. Tað er ikki bara tí, at tað er á einum øðrum máli, men mangan er man so bangin, at man yvirtulkar ella undirtulkar boðini. Tí er gott at hava onkran við sær, siga tær báðar.

Tær vísa eisini á, at vandi er fyri, at skipanin í dag ger mun á teimum, ið eru væl fyri og restini.

- Fleiri rinda sjálvi fyri fylgjaran. Tá verður munur á hvussu nógvur pengar fólk hava. Tað er aftur ein óneyðug stúran og ótti. Fyri nøkrum árum síðani kom av og á fyri, at fólk gramdu seg um, at skipanin var órættvís. Serliga ringt var, tá ið tey bóru seg saman við onnur, ið høvdu fingið játtað fylgjara, og man sjálvur ikki fekk hóast umstøðurnar at síggja til vóru tær somu. Tað kundi pína øgiligt hjá fólki, siga tær báðar.

Hóast kritikkin í kanningin, so vísa tær báðar tó á, at nógvir batar eru gjørdir í tænastruni seinastu árin.

- Sjúkrahúsverkið hevur gjørt meira og meira fyri at betra um tænastruna við fylgjara, og beina fyri øllum hugsandi munum. Ynski hjá okkum er, at hon verður enn betri, so at umstøður vera at geva øllum tilboð um fylgjara, siga tær báðar.